

بررسی رابطه بین سبک های هویت و ادراک شایستگی با اشتیاق تحصیلی در دانش آموزان مقطع متوسطه اول شهرستان علی آباد کتول

اکرم نظری^۱

کارشناسی ارشد، روانشناسی شخصیت، دانشگاه آزاد اسلامی واحد آزادشهر

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه بین سبک های هویت و ادراک شایستگی با اشتیاق تحصیلی در دانش آموزان مقطع متوسطه اول شهرستان علی آباد کتول صورت گرفت. این پژوهش از نوع هدف بنیادی و روش تحقیق توصیفی از نوع همبستگی می باشد. جامعه آماری شامل دانش آموزان مقطع متوسطه اول شهرستان علی آباد کتول به تعداد ۶۰۰۰ نفر در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ بودند که بر اساس جدول کرجسی و مورگان ۳۶۱ نفر از دانش آموزان مقطع متوسطه اول شهرستان علی آباد کتول با روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای بر اساس جنسیت به عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار پژوهش شامل پرسشنامه های استاندارد سبک های هویت (۱۹۸۹)، ادراک شایستگی هارتر (۱۹۸۵) و اشتیاق تحصیلی فردریکز (۲۰۰۴) بود. برای تجزیه و تحلیل داده های پژوهش در بخش آمار توصیفی از جداول فراوانی، درصد، میانگین و انحراف استاندارد استفاده شد و همچنین در آمار استنباطی پس از اطمینان از وضعیت نرمال بودن داده ها توسط آزمون کولموگروف اسمیرنوف، آزمون برای رد یا اثبات فرضیه های تحقیق از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه با استفاده از نرم افزار SPSS 24 استفاده شد. یافته ها نشان داد ادراک شایستگی بیشترین سهم را در پیش بینی با اشتیاق تحصیلی در دانش آموزان مقطع متوسطه اول شهرستان علی آباد کتول داشت. همچنین بین سبک های هویت با اشتیاق تحصیلی در دانش آموزان مقطع متوسطه اول شهرستان علی آباد کتول رابطه معناداری وجود دارد و بین ادراک شایستگی با اشتیاق تحصیلی در دانش آموزان مقطع متوسطه اول شهرستان علی آباد کتول رابطه معناداری وجود دارد..

واژگان کلیدی: سبک های هویت، ادراک شایستگی، اشتیاق تحصیلی

^۱ نویسنده مسئول: maghalehs@gmail.com

اشتیاق تحصیلی نشانه، عامل و فرایندی است که دانش‌آموز را به حرکت وا می‌دارد، حرکتی که جهت دار بوده و دارای مسیر مشخصی می‌باشد و این فرایند به طور مستمر فرد را به سوی موفقیت تحصیلی هدایت می‌کند (ابراهیمی بخت و همکاران، ۱۳۹۷). اشتیاق تحصیلی دارای سه بعد شناختی (شامل انواع راهبردهای شناختی و فراشناختی مورد استفاده فراگیران برای یادگیری)، انگیزشی (شامل سه مؤلفه احساس، ارزش و عاطفه) و رفتاری (شامل رفتارها، تلاش‌ها، پایداری و درخواست کمک از دیگران توسط فراگیران در برخورد با تکالیف درسی) است که هر کدام به نحوی عملکرد تحصیلی فرد را تحت تأثیر قرار می‌دهند. برخی از پژوهشگران سه بعد دیگر نیز برای اشتیاق تحصیلی قائل‌اند که شامل مجذوب تحصیل شدن، شوق داشتن به تحصیل و وقف تحصیل شدن می‌شود (اسلامی و همکاران، ۱۳۹۶).

حالت‌های هویت، فرآیند شکل‌گیری هویت را دنبال کرده است. برزونسکی آگویی از هویت را ارائه داد که به جای بررسی مراحل و یا حالت‌های هویت، فرآیند شکل‌گیری هویت را دنبال کرده است. هویت یک ساختار شناختی و چارچوب ارجاعی شخصی است که برای تفسیر تجارب و اطلاعات مربوط به خود پاسخ به پرسشهایی درباره مفهوم معناداری و مقصود زندگی زندگی به کارگرفته می‌شود. مدل شناختی اجتماعی هویت بر مفهوم سازندگی مبتنی است. یعنی افراد نقش فعالی را در ساختن تفکر خود نسبت به اینکه چه کسی هستند و نسبت به واقعیتی که در آن زندگی می‌کنند، ایفا می‌کنند (رشیدی لمراسکی، ۱۴۰۰). ادراک شایستگی نیاز به موثر بودن در تعامل‌ها با محیط که بیانگر میل به کار بردن استعدادها و مهارت‌ها و در انجام این کار، دنبال کردن چالش‌های بهینه و تسلط یافتن بر آنهاست. ادراک شایستگی معانی مختلف دارد به عنوان مثال، ادراک شایستگی به ویژگی‌های فردی اشاره دارد که منجر به عملکرد عالی می‌شود یا به معنای توانایی برای انجام اثربخش یک فعالیت می‌باشد. ادراک شایستگی ترکیبی از دانش و مهارت به اضافه آگاهی یا نگرش می‌باشد. دانش به معنای فهم اصول زیربنایی (علمی و منطقی) مورد نیاز برای انجام کار می‌باشد (برزعلی، ۱۳۹۹).

بدین ترتیب موضوع مورد پژوهش این مطالعه، بررسی رابطه بین سبک‌های هویت و ادراک شایستگی با اشتیاق تحصیلی در دانش‌آموزان مقطع متوسطه اول شهرستان علی‌آباد کنترل می‌باشد.

بیان مساله

زندگی تحصیلی از مهمترین دوره‌های زندگی فرد است که بر تربیت و یادگیری ثمربخش و موفقیت آمیز او اثر می‌گذارد و در آنجا شایستگی‌ها و توانایی‌ها به بار می‌نشینند و پیشرفت‌های علمی حاصل می‌شود (چولن، لی و جانگ، ۲۰۱۴). اما در زندگی تحصیلی، دانش‌آموزان با انواع چالش‌ها، موانع و فشارهای خاص این دوره از جمله نمرات ضعیف، سطوح استرس، تهدید اعتماد به نفس در نتیجه عملکرد، کاهش انگیزش و غیره مواجه میشوند (یو، دانگ و لیم، ۲۰۱۶). بر همین اساس نیز نیازمند اشتیاق تحصیلی هستند تا بتوانند مسیر تحصیلی را با موفقیت طی کنند. اشتیاق تحصیلی نشانه، عامل و فرایندی است که دانش‌آموز را به حرکت وا می‌دارد، حرکتی که جهت دار بوده و دارای مسیر مشخصی می‌باشد و این فرایند به طور مستمر فرد را به سوی موفقیت تحصیلی هدایت می‌کند. در همین راستا باید گفت اشتیاق تحصیلی دارای سه بعد شناختی (شامل انواع راهبردهای شناختی و فراشناختی مورد استفاده فراگیران برای یادگیری)، انگیزشی (شامل سه مؤلفه احساس، ارزش و عاطفه) و رفتاری (شامل رفتارها، تلاش‌ها، پایداری و درخواست کمک از دیگران توسط فراگیران در برخورد با تکالیف درسی) است که هر کدام به نحوی عملکرد تحصیلی فرد را تحت تأثیر قرار می‌دهند.

² Berzunsky

3 Cho, Leen, Lee, Bae and Jeong

4 You, Dang, & Lim,

اشتیاق تحصیلی متغیری است که در چند سال اخیر مورد توجه پژوهشگران در حوزه روانشناسی مثبت‌نگر بوده است. دانش-آموزانی که اشتیاق تحصیلی بالاتری دارند، توجه و تمرکز بیشتری بر مسائل و موضوعات با هدف یادگیری دارند، به مقررات مدرسه تعهد بیشتری نشان می‌دهند، از انجام رفتارهای ناسازگارانه و نامطلوب اجتناب می‌کنند و در آزمون‌ها عملکرد بهتری دارند. در مقابل، فقدان اشتیاق تحصیلی پیامدهای جدی مانند پیشرفت نکردن در مدرسه، تمایل به رفتارهای انحرافی و خطر ترک تحصیل را در پی دارد. اشتیاق چیزی بیش از یک وضعیت هیجانی گذرا و خاص می‌باشد و به یک حالت پایای سرایت‌کننده و هیجانی-شناختی اشاره دارد که روی یک موضوع، واقعه یا رفتار خاص متمرکز می‌شود (ابراهیمی بخت و همکاران، ۱۳۹۷). در همین راستا نیز پژوهش‌ها نشان می‌دهد اشتیاق تحصیلی در پیشرفت تحصیلی، ارتقای تحصیلی دانش‌آموزان در مدارس و کاهش رفتارهای پرخطر در مدارس نقش عمده‌ای دارد (جنیفر و فردریک، ۲۰۱۵).

سبک‌های هویت از جمله متغیرهای هستند که می‌توانند با اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان در ارتباط باشند. بررسی هویت در محیط‌های آموزشی، یکی از مواردی است که بیشترین اهمیت و ارتباط را برای فهم عملکرد و شادکامی دانش‌آموزان در این محیط منحصر به فرد دارد (استرایهورن، ۲۰۱۶). هویت را می‌توان آگاهی فرد نسبت به خود دانست که در نتیجه تداول کنش‌های فرد به او واگذار نمی‌شود بلکه فرد بایستی آن را به طور مداوم و پیوسته در زندگی روزمره ایجاد کند و در فعالیت‌های خویش مورد پشتیبانی قرار دهد (گیدنز، ۱۳۹۷). از دیدگاه دیگر هویت به مفهوم فرایند معناسازی براساس ویژگی فرهنگی یا مجموعه به هم پیوسته‌هایی از ویژگی‌های فرهنگی می‌باشد که در منابع معنایی دیگر ارجحیت داده می‌شود. همچنین کارکردگرایان هویت را این‌گونه تعریف می‌کنند، هویت عبارت است از آنچه که باعث تشخیص افراد و گروه‌ها از یکدیگر می‌شود به این معنا که به وسیله یک سری مشخصات ثابت خود را معرفی کرده و آن را وجه تمایز از دیگران می‌دانند (ره‌دار، ۱۴۰۱).

سبک‌ها اشاره به راهبردهای ترجیحی شناختی-اجتماعی دارند که افراد هنگام درگیر شدن و یا اجتناب از تکالیفی که به ساخت یا حفظ احساس هویت مربوط می‌شود از آن بهره می‌برند. این سبک‌ها عبارتند از سبک اطلاعاتی، سبک هنجاری و سبک اجتنابی می‌باشند. افراد با سبک اطلاعاتی آگاهانه و به طور فعال به جستجوی اطلاعات و ارزیابی می‌پردازند و سپس اطلاعات مناسب خود را مورد استفاده قرار می‌دهند. اهداف شغلی و تحصیلی روشن، عملکرد تحصیلی و انگیزش پیشرفت بالایی دارند (رنج دوست و قهرمانی، ۱۳۹۵). افراد با سبک هنجاری در رویارویی با موضوعات هویت و تصمیم‌گیری‌ها، با انتظارات و دستورات افراد مهم و گروه‌های مرجع هم‌نوا می‌کنند؛ آنها ارزش‌ها و عقاید را بدون ارزیابی آگاهانه می‌پذیرند و درونی می‌کنند و تحمل کمی برای رویارویی با موقعیت‌های جدید و مبهم دارند. افراد با سبک هویت سردرگمی/هنجاری در همه موارد تعلل و درنگ زیادی دارند و تا حد ممکن سعی دارند از پرداختن موضوعات هویت و تصمیم‌گیری اجتناب کنند؛ اگر این تعلل باعث محیطی و موقعیتی تقاضای باشد مدت طولانی واکنش‌های رفتاری در آنها می‌شود (قاسمپور و همکاران، ۱۳۹۶).

از طرفی دوران نوجوانی دوره‌ای است که فرد به بلوغ می‌رسد و در پی کشف هویت خود می‌باشد. هریک از این تغییرات می‌تواند یک عامل بحران‌زا برای نوجوان محسوب گردد (کوهان و همکاران، ۲۰۱۹). مسلم است که در فرآیند دشوار و پرکشمکش انتقال از کودکی به بزرگسالی، نوجوان از یکسو با سرعت بی‌سابقه‌ای بلوغ جسمی و جنسی را می‌گذراند و از سوی دیگر، خانواده، فرهنگ و جامعه از او می‌خواهند که مستقل باشد، روابط جدیدی را با همسالان و بزرگسالان برقرار کند و آمادگی‌ها و مهارت‌های لازم را برای زندگی شغلی و اجتماعی به دست آورد (نوجوان باید علاوه بر پذیرش و سازگاری

با این تغییر و تحولات، هویت منسجمی نیز برای خود کسب کند و به سؤالات دشوار و قدیمی من کیستم؟ جای من در هستی کجاست؟ از زندگی خود چه می‌خواهم؟ پاسخ مشخص و اختصاصی بدهد (قارم، ۱۴۰۰). بر همین اساس میزان برخورداری نوجوانان از سبک‌های هویت در این دوران مسئله‌ای اساسی تلقی می‌شود. چراکه هویت از مهم‌ترین عناصر ایجادکننده همگنی و همبستگی اجتماعی در سطح جوامع است که طی فرایندی با ایجاد تعلق خاطر در بین افراد جامعه، نقش بسیار مهمی در ایجاد و شکل‌گیری هویت جمعی دارد و به عبارتی عملیات تشابه‌سازی و تمایزبخشی را انجام می‌دهد (دردیانی، ۱۴۰۱). با این حال امروزه افزایش ارتباطات جهانی و جهانی شدن، موجب ایجاد تغییرات فرهنگی بسیاری در جوامع مختلف شده است. رواج ارزش‌های گوناگون، قرارگرفتن در معرض اندیشه‌ها و گرایش‌های مختلف، از جمله عوامل تهدیدکننده تعلق خاطر به هویت به خصوص در میان نوجوانان است. بگونه‌ای که این وضعیت موجب شده است که نوجوانان از سبک‌های متفاوتی از هویت برخوردار شوند و بگونه‌ای که نوع سبک انتخابی آنها می‌تواند نتایج متفاوتی از لحاظ وضعیت تحصیلی ایجاد نماید (ره‌دار، ۱۴۰۱). در همین راستا این نکته نیز ثابت شده است که افراد با هویت شکل گرفته، اشخاصی هستند که بر توانایی‌های خود تاکید نموده و جهت کسب درجات بالاتر در زندگی، فعالیت و تلاش می‌کنند (مقصودی و همکاران، ۱۳۹۴).

ادراک شایستگی از جمله متغیرهای است که می‌تواند با اشتیاق تحصیلی دانش‌آموزان در ارتباط باشند. در همین راستا باید گفت آموزش و پرورش زیربنای توسعه اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی هر جامعه است. بررسی عوامل مؤثر بر پیشرفت و ترقی جوامع و پیشرفته‌نشان می‌دهد که تمام این کشورها، آموزش و پرورش توانمند و کارآمدی داشته‌اند (حیرانی و موسوی، ۱۴۰۱). از عوامل مؤثر بر عملکرد تحصیلی سازه‌ی ادراک شایستگی است که طی دهه‌ی اخیر مورد توجه پژوهشگران، ایرانی نیز قرار گرفته است (موحدزاده و رحمتمند، ۱۳۹۷). ادراک شایستگی به عنوان محرکی چندبعدی است که افراد را در حوزه‌های فیزیکی، اجتماعی و شناختی هدایت می‌کند از طرفی نیز ادراک شایستگی لذت‌درونی است که از موفقیت به دست می‌آید و منجر به افزایش تلاش برای موفقیت می‌شود درحالی‌که عدم ادراک شایستگی و نارضایتی منجر به اضطراب و کاهش تلاش برای موفقیت می‌گردد (ردفیلد، ۲۰۱۸).

ادراک شایستگی یکی از مؤلفه‌های خودپنداره یا مفهوم خود است که به فرایند آگاه شدن فرد از، ادراک شایستگی یکی از مؤلفه‌های خودپنداره یا مفهوم خود است. ویژگی‌های خویش، نوع روابط با دیگران، بازخورد نسبت به رویدادها، ظرفیت‌ها و توانایی‌های خود اشاره دارد و بر حوزه‌های مختلف شناختی، جسمانی و اجتماعی متمرکز است. ادراک شایستگی منعکس‌کننده‌ی ادراک دانش‌آموزان از توانایی‌ها و مهارت‌های تحصیلی، خود است لذا طبیعی است که تحقق این متغیر در دانش‌آموزان بتواند آنها را به فرایند تحصیل مشتاق‌تر نماید (میسو، بلو منفلد و هوپل، ۲۰۱۷). چراکه ادراک شایستگی بر درگیری شناختی، رفتارهای پیشرفت، انتخاب تکلیف، پایداری در تکلیف و عملکرد تأثیر مثبت دارد. بر همین اساس است که در حوزه‌ی آموزش و پرورش، ادراک شایستگی دارای اهمیت ویژه‌ای است چرا می‌تواند به عنوان عامل حیاتی برای پیش‌بینی متغیرهای تحصیلی عمل نماید (راسر، میگلی و اوردان، ۲۰۱۶). در همین راستا نیز در ارتباط با نقش ادراک شایستگی با اشتیاق تحصیلی باید گفت ادراک از شایستگی می‌تواند به دانش‌آموزان در داشتن ارتباط مؤثر با همسالان و پذیرش از سوی آنها و سازمان‌دادن به توانایی‌های فردی و محیطی یاری رساند و رضایت از تحصیل و پیشرفت تحصیلی را نیز در محیط آموزشی محقق نماید (موحدزاده و رحمتمند، ۱۳۹۷). لذا از آنجایی که زندگی تحصیلی، یکی از مهم‌ترین دوره‌های زندگی افراد به خصوص نوجوانان محسوب می‌شود (اپلتون، ۲۰۲۰).

⁹ Redfield

¹ Meece, Blumenfeld & Hoyle⁹

¹ Roser, Midgley & Urdan ¹

¹ Appleton ²

در پایان نیز باید گفت اشتیاق تحصیلی یکی از مهمترین متغیرهای تحصیلی است اما در پژوهش های گذشته این متغیر تنها با چند عامل تحصیلی پر تکرار مورد بررسی قرار گرفته که فاقد دستاوردهای کاربردی جدید در جهت بهبود وضعیت اشتیاق تحصیلی در دانش آموزان است و از طرفی خلاء پژوهشی داخلی و خارجی در ارتباط با متغیر اشتیاق تحصیلی بادو متغیر سبک های هویت و ادراک شایستگی به شدت به چشم میخورد که نیازمند بررسی های همه جنبه است چراکه امروزه امروزه اشتیاق تحصیلی دانش آموزان به عنوان یک شاخص مهم برای ارزیابی نظام آموزشی موردتوجه قرارگرفته است. به علت همین اهمیت می باشد که نظریه پردازان تربیتی بسیاری از پژوهش های خود را بر شناخت عوامل مؤثر بر اشتیاق تحصیلی متمرکز کرده اند بر همین اساس نیز پژوهش حاضر در پی پاسخگویی به این سوال است که آیا بین سبک های هویت و ادراک شایستگی با اشتیاق تحصیلی در دانش آموزان مقطع متوسطه اول شهرستان علی آبادکتول رابطه وجود دارد؟

فرضیه های تحقیق

فرضیه اصلی

بین سبک های هویت و ادراک شایستگی با اشتیاق تحصیلی در دانش آموزان مقطع متوسطه اول شهرستان علی آبادکتول رابطه وجود دارد.

فرضیه های فرعی

- ۱- بین سبک های هویت با اشتیاق تحصیلی در دانش آموزان مقطع متوسطه اول شهرستان علی آبادکتول رابطه وجود دارد.
- ۲- بین ادراک شایستگی با اشتیاق تحصیلی در دانش آموزان مقطع متوسطه اول شهرستان علی آبادکتول رابطه وجود دارد.

روش تحقیق

تحقیق حاضر از حیث هدف بنیادی و روش تحقیق توصیفی از نوع همبستگی است. برای تجزیه و تحلیل داده های پژوهش در بخش آمارتوصیفی از جداول فراوانی، درصد، میانگین و انحراف استاندارد استفاده شد و همچنین در آماراستنباطی پس از اطمینان از وضعیت نرمال بودن داده ها توسط آزمون کولموگروف اسمرینوف، آزمون برای رد یا اثبات فرضیه های تحقیق از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چند گانه با استفاده از نرم افزار SPSS 24 استفاده شد.

نظری

بررسی نرمال بودن متغیرهای تحقیق

جدول ۱- نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف متغیرها

متغیرهای اصلی	مقدار آزمون کولموگروف - اسمیرنوف	سطح معنی داری
رفتاری	۱/۰۷۱	۰/۲۰۲
عاطفی	۱/۱۲۶	۰/۱۵۸
شناختی	۱/۳۳۵	۰/۰۵۷
اشتیاق تحصیلی	۰/۹۷۲	۰/۳۰۲
شایستگی تحصیلی	۱/۳۵۱	۰/۰۵۲
شایستگی اجتماعی	۱/۳۱۸	۰/۰۶۲
ادراک شایستگی	۰/۹۷۰	۰/۳۰۵
سبک هویت اطلاعاتی	۰/۹۱۴	۰/۳۷۳
سبک هویت هنجاری	۰/۹۷۱	۰/۳۰۳
سبک هویت تعهد	۰/۹۲۲	۰/۳۶۳
سبک هویت سردرگم	۱/۱۰۴	۰/۱۷۴

با توجه به جدول ۱ به طور کلی با توجه به مقادیر بدست آمده از آزمون کولموگروف - اسمیرنوف^۳ توزیع تمامی متغیرها با توجه به سطح معناداری بزرگتر از ۰/۰۵، نرمال است. با توجه به نرمالی داده های شرایط لازم برای استفاده از آزمون های پارامتریک به طور مشخص برای تعیین همبستگی از روش همبستگی پیرسون و رگرسیون گام به گام استفاده می گردد.

بررسی فرضیه های تحقیق

فرضیه اصلی: بین سبک های هویت و ادراک شایستگی با اشتیاق تحصیلی در دانش آموزان مقطع متوسطه اول شهرستان علی آباد کتول رابطه وجود دارد.

جهت انجام این فرضیه از آزمون رگرسیون گام به گام استفاده شده است. با توجه به نتایج در گام اول متغیر، ادراک شایستگی، در گام دوم سبک هویت اطلاعاتی، در گام سوم سبک هویتی دوسوگرا، و در گام چهارم سبک هویت هنجاری وارد مدل شده است.

جدول ۲. ضریب تعیین و ضریب تعدیل شده

مدل	ضریب همبستگی	مجذور R	مجذور R تنظیم شده	خطای استاندارد برآورد
۱	۰/۹۴۶	۰/۸۹	۰/۸۹	۱/۸۵
۲	۰/۹۵۱	۰/۹۰	۰/۹۰	۱/۷۶
۳	۰/۹۵۵	۰/۹۱۳	۰/۹۱۲	۱/۶۹
۴	۰/۹۵۸	۰/۹۱۷	۰/۹۱۶	۱/۶۵

^۱ - Kolmogorov-Smirnov (K-S)

در جدول ۲ مجذور R تنظیم شده در گام‌های اول، دوم، سوم و چهارم به ترتیب برابر ۰/۸۹، ۰/۹۰، ۰/۹۱۲، ۰/۹۱۶ می باشد که نشان می دهد تقریباً ۸۹٪، ۹۰٪، ۹۱٪، ۹۲٪ از متغیر پیش بین (اشتیاق تحصیلی) تحت تاثیر متغیرهای ملاک (ادراک شایستگی، سبک هویت اطلاعاتی، سبک هویتی دوسوگرا، سبک هویت هنجاری) بوده است. به عبارتی اندازه اثر متغیرهای ادراک شایستگی، سبک هویت اطلاعاتی، سبک هویتی دوسوگرا، سبک هویت هنجاری بر اشتیاق تحصیلی به ترتیب برابر ۸۹٪، ۹۰٪، ۹۱٪، ۹۲٪ می باشد که این اثرگذاری خوب می باشد. همچنین همبستگی کلی بین متغیرهای تحقیق به ترتیب برابر ۰/۹۴۶، ۰/۸۵۱، ۰/۹۵۵، ۰/۹۵۸ می باشد که نشان دهنده همبستگی خوب بین متغیرهای تحقیق می باشد. همچنین مقدار ضریب تعیین (R^2) به ترتیب از گام اول تا گام چهارم برابر است با: ۰/۸۹، ۰/۹۰، ۰/۹۱۳، ۰/۹۱۷ به این معنی که متغیرهای ادراک شایستگی، سبک هویت اطلاعاتی، سبک هویتی دوسوگرا، سبک هویت هنجاری تا ۸۹ درصد، ۹۰ درصد، ۹۱ درصد، ۹۲ درصد می توانند تغییرات اشتیاق تحصیلی در دانش آموزان مقطع متوسطه اول شهرستان علی آباد کتول را تبیین کنند.

جدول ۳- خلاصه یافته های تحلیل آنوا برای پیش بینی سبک های هویت و ادراک شایستگی (متغیر ملاک) بر اساس اشتیاق شغلی (متغیر پیش بین)

شاخص	منبع	متغیر پیش بین	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	معناداری
ادراک شایستگی	رگرسیون	۱۰۴۷۴/۲۱	۱	۱۰۴۷۴/۲۱	۳۰۴۶/۲۱	۰/۰۰۰	
	باقیمانده	۱۲۳۴/۳۹	۳۵۹	۳/۴۳			
	کل	۱۱۷۰۸/۶۱	۳۶۰				
سبک هویت اطلاعاتی	رگرسیون	۱۰۵۹۰/۹۹	۲	۵۲۹۵/۴۹	۱۶۹۶/۲۶	۰/۰۰۰	
	باقیمانده	۱۱۱۷/۶۲	۳۵۸	۳/۱۲			
	کل	۱۱۷۰۸/۶۱	۳۶۰				
سبک هویتی دوسوگرا	رگرسیون	۱۰۶۸۷/۶۵	۳	۳۵۶۲/۵۵	۱۲۴۵/۷۲	۰/۰۰۰	
	باقیمانده	۱۰۲/۹۵	۳۵۷	۲/۸۶			
	کل	۱۱۷۰۸/۶۱	۳۶۰				
سبک هویتی هنجاری	رگرسیون	۱۰۷۳۸/۰۷	۴	۲۶۸۴/۵۱	۹۸۴/۶۹	۰/۰۰۰	
	باقیمانده	۹۷۰/۵۴	۳۵۶	۲/۷۲			
	کل	۱۱۷۰۸/۶۱	۳۶۰				

مطابق جدول ۳ با توجه به سطح معنی داری Sig=0/00 که کمتر از $(\alpha=0/01)$ یعنی $(sig < \alpha)$ می توان دریافت که فرض H_0 رد و فرض H_1 تایید می شود. بنابراین فرض خطی بودن رابطه متغیر مستقل با متغیر وابسته تایید می شود. به بیانی دیگر مسیرهای پیش بینی سبک های هویت و ادراک شایستگی (متغیر ملاک) بر اساس اشتیاق شغلی (متغیر پیش بین) (متغیر پیش بین) در سطح ۰/۰۱ معنادار می باشد.

جدول ۴- ضریب همبستگی چندگانه، ضرایب رگرسیون، ضریب تعیین، خطای استاندارد برآورد و هم خطی داده ها

متغیر	ضریب بتا استاندارد شده (Beta)	ضریب t	معناداری	هم خطی داده ها	
				دوربین واتسون	تلورانس VIF
۱ ادراک شایستگی	۰/۹۴۶	۵۵/۱۹	۰/۰۰۰	۱	۱
۲ سبک هویت اطلاعاتی	۰/۱۲۲	۶/۱۱	۰/۰۰۰	۱/۴۴	۱/۴۸
۳ سبک هویتی دوسوگرا	-۰/۱۰	-۵/۸۱	۰/۰۰۰		۱/۳۴
۴ سبک هویتی هنجاری	۰/۲۰	۴/۳۰	۰/۰۰۰	۰/۱۰	۱/۶۴

نتایج مندرج در جدول ۴ پیش بینی سبک های هویت و ادراک شایستگی (متغیر ملاک) بر اساس اشتیاق شغلی (متغیر پیش بین) (متغیر پیش بین) را نشان می دهد. بر پایه آنچه که در جدول ارائه شده، در گام اول مقدار بتا برابر (۰/۹۴۶) می باشد که نشان می دهد میزان تأثیر ادراک شایستگی بر اشتیاق تحصیلی دانش آموزان برابر (۰/۹۴۶) است که بیانگر آن است با افزایش یک انحراف استاندارد در متغیر ادراک شایستگی، نمره اشتیاق تحصیلی دانش آموزان (۰/۹۴۶) انحراف استاندارد افزایش خواهد یافت.

در گام دوم متغیر سبک هویت اطلاعاتی وارد مدل شده است. بنابراین مقدار بتا برابر (۰/۱۲۲) می باشد که نشان می دهد میزان تأثیر سبک هویت اطلاعاتی بر اشتیاق شغلی دانش آموزان برابر (۰/۱۲۲) است که بیانگر آن است با افزایش یک انحراف استاندارد در متغیر سبک هویت اطلاعاتی، نمره اشتیاق شغلی دانش آموزان (۰/۱۲۲) انحراف استاندارد افزایش خواهد یافت.

در گام سوم متغیر سبک هویتی دوسوگرا وارد مدل شده است. لذا مقدار بتا برابر (۰/۱۰-) می باشد که نشان می دهد میزان تأثیر سبک هویتی دوسوگرا بر اشتیاق شغلی دانش آموزان برابر (۰/۱۰-) است که بیانگر آن است با افزایش یک انحراف استاندارد در متغیر سبک هویتی دوسوگرا، نمره اشتیاق شغلی دانش آموزان (۰/۱۰-) انحراف استاندارد کاهش خواهد یافت.

در گام چهارم متغیر سبک هویتی هنجاری وارد مدل شده است. بنابراین مقدار بتا برابر (۰/۲۰) می باشد که نشان می دهد میزان تأثیر سبک هویتی هنجاری بر اشتیاق شغلی دانش آموزان برابر (۰/۲۰) است که بیانگر آن است با افزایش یک انحراف استاندارد در متغیر سبک هویتی هنجاری، نمره اشتیاق شغلی دانش آموزان (۰/۲۰) انحراف استاندارد افزایش خواهد یافت.

همچنین با هدف تعیین تفاوت بین مقادیر واقعی و مقادیر پیش بینی شده با مدل رگرسیون، از آماره دوربین واتسون استفاده شد، که برابر با ۱/۴۴ که این مقدار در دامنه بین ۱ تا ۳، نشان از مستقل بودن خطاها داشته است. در مقادیر VIF در تمامی مسیر و متغیرها دارای تورم واریانس نبوده و همچنین ضریب تحمل بالادارند، در نتیجه، مقدار ضریب تحمل بالا و تورم واریانس پایین، نشان دهنده عدم هم خطی بودن و مناسب بودن مدل رگرسیون است.

فرضیه اول: بین سبک های هویت با اشتیاق تحصیلی در دانش آموزان مقطع متوسطه اول شهرستان علی آبادکتول رابطه وجود دارد.

جدول ۵: ماتریس ضرایب همبستگی پیرسون بین سبک های هویت با اشتیاق تحصیلی در دانش آموزان مقطع متوسطه اول شهرستان علی آبادکتول

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵
۱. سبک هویت اطلاعاتی	۱				
۲. سبک هویت هنجاری	۰/۹۷**	۱			
۳. سبک هویت تعهد	۰/۹۴**	۰/۹۷**	۱		
۴. سبک هویت سردرگم	-۰/۵۰**	-۰/۵۱**	۰/۵۰**	۱	
۵. اشتیاق تحصیلی	۰/۶۲**	۰/۶۰**	۰/۵۸**	۰/۲۶**	۱

** در سطح ۰/۰۱ معنی داری است. * در سطح ۰/۰۵ معنی داری است.

با توجه به ضریب اطمینان ۹۹٪ و سطح معناداری آزمون ضریب همبستگی پیرسون که از مقدار پیش فرض (۰/۰۱) کمتر است. فرض صفر (عدم وجود رابطه بین سبک های هویت با اشتیاق تحصیلی در دانش آموزان مقطع متوسطه اول شهرستان علی آبادکتول) را رد و فرض مقابل (وجود رابطه بین سبک های هویت با اشتیاق تحصیلی در دانش آموزان مقطع متوسطه اول شهرستان علی آبادکتول) پذیرفته می شود. به عبارت دیگر، می توان چنین نتیجه گرفت: بین سبک های هویت با اشتیاق تحصیلی در دانش آموزان مقطع متوسطه اول شهرستان علی آبادکتول رابطه معناداری وجود دارد و به طور مشخص بین سبک هویت اطلاعاتی (۰/۶۲)، سبک هویت هنجاری (۰/۶۰)، سبک هویت تعهد (۰/۵۸) با اشتیاق شغلی همبستگی مثبت و بین سبک هویت سردرگم (-۰/۲۶) با اشتیاق شغلی همبستگی منفی و معناداری وجود دارد. که نشان دهنده نقش منفی سبک هویت سردرگم و نقش مثبت سبک هویت اطلاعاتی، هنجاری و تعهد در اشتیاق تحصیلی دانش آموزان مقطع متوسطه اول شهرستان علی آبادکتول است.

فرضیه دوم: بین ادراک شایستگی با اشتیاق تحصیلی در دانش آموزان مقطع متوسطه اول شهرستان علی آبادکتول رابطه وجود دارد.

جدول ۶- ماتریس ضرایب همبستگی پیرسون بین ادراک شایستگی با اشتیاق تحصیلی در دانش آموزان مقطع متوسطه اول شهرستان علی آبادکتول

متغیر	۱	۲	۳	۴
۱. شایستگی تحصیلی	۱			
۲. شایستگی اجتماعی	۰/۸۸**	۱		
۳. ادراک شایستگی	۰/۹۷**	۰/۹۷**	۱	
۴. اشتیاق تحصیلی	۰/۹۸**	۰/۸۶**	۰/۹۴**	۱

** در سطح ۰/۰۱ معنی داری است. * در سطح ۰/۰۵ معنی داری است.

با توجه به ضریب اطمینان ۹۹٪ و سطح معناداری آزمون ضریب همبستگی پیرسون که از مقدار پیش فرض (۰/۰۱) کمتر است. فرض صفر (عدم وجود رابطه بین ادراک شایستگی با اشتیاق تحصیلی در دانش آموزان مقطع متوسطه اول شهرستان علی آبادکتول) را رد فرض مقابل (وجود رابطه بین ادراک شایستگی با اشتیاق تحصیلی در دانش آموزان مقطع متوسطه اول شهرستان علی آبادکتول) پذیرفته می شود. به عبارت دیگر، می توان چنین نتیجه گرفت: بین ادراک شایستگی با اشتیاق تحصیلی در دانش آموزان مقطع متوسطه اول شهرستان علی آبادکتول رابطه معناداری وجود دارد. و به طور مشخص بین شایستگی تحصیلی (۰/۹۸)، شایستگی اجتماعی (۰/۸۶) و بین ادراک شایستگی (۰/۹۴) با اشتیاق شغلی همبستگی مثبت و معناداری وجود دارد. که نشان دهنده نقش مثبت ادراک شایستگی در اشتیاق تحصیلی در دانش آموزان مقطع متوسطه اول شهرستان علی آبادکتول است.

بحث و نتیجه گیری

- بررسی یافته اصلی: بین سبک های هویت و ادراک شایستگی با اشتیاق تحصیلی در دانش آموزان مقطع متوسطه اول شهرستان علی آبادکتول رابطه وجود دارد.

یافته های حاصل از فرضیه اصلی نشان داد میزان تأثیر ادراک شایستگی بر اشتیاق شغلی دانش آموزان برابر (۰/۹۴۶) است. میزان تأثیر سبک هویت اطلاعاتی بر اشتیاق تحصیلی دانش آموزان برابر (۰/۱۲۲) است میزان تأثیر سبک هویتی دوسوگرا بر اشتیاق تحصیلی دانش آموزان برابر (۰/۱۰-) است و میزان تأثیر سبک هویتی هنجاری بر اشتیاق تحصیلی دانش آموزان برابر (۰/۲۰) است. بنابراین طبق یافته های بدست آمده از این فرض تحقیق باید گفت ادراک شایستگی بیشترین سهم را در پیش بینی با اشتیاق تحصیلی در دانش آموزان مقطع متوسطه اول شهرستان علی آبادکتول داشت. این یافته پژوهش همسو با یافته های حیرانی و موسوی (۱۴۰۱)، قاسم پور و همکاران (۱۳۹۶)، رنج دوست و قهرمانی (۱۳۹۵)، موسوی (۱۳۹۹)، رائفولدر و رینگسین (۲۰۱۶) و تیلور (۲۰۱۵) می باشد.

در تبیین این یافته پژوهش باید گفت هویت بر مفهوم سازندگی مبتنی است. یعنی افراد نقش فعالی را در در ساختن تفکر خود نسبت به اینکه چه کسی هستند و نسبت به واقعیتی که در آن زندگی می کنند، ایفا می کنند (رشیدی لمراسکی، ۱۴۰۰). سبک ها نیز اشاره به راهبردهای ترجیحی شناختی - اجتماعی دارند که افراد هنگام درگیر شدن و یا اجتناب از تکالیفی که به ساخت یا حفظ احساس هویت مربوط می شود از آن بهره می برند. این سبک ها عبارتند از سبک اطلاعاتی، سبک هنجاری و سبک اجتنابی، سبک هویتی دوسوگرا می باشند (خواجه، ۱۴۰۲). افراد با سبک اطلاعاتی آگاهانه و به طور فعال به جستجوی اطلاعات و ارزیابی می پردازند و سپس اطلاعات مناسب خود را مورد استفاده قرار میدهند. اهداف شغلی و تحصیلی روشن، عملکرد تحصیلی و انگیزش پیشرفت بالایی دارند (رنج دوست و قهرمانی، ۱۳۹۵). افراد با سبک هویت هنجاری در رویارویی با موضوعات هویت و تصمیم گیری ها، با انتظارات و دستورات افراد مهم و گروه های مرجع همخوانی می کنند؛ آنها ارزش ها و عقاید را بدون ارزیابی آگاهانه می پذیرند و درونی می کنند و تحمل کمی برای رویارویی با موقعیت های جدید و مبهم دارند. افراد با سبک هویت سردرگم همه موارد تعلل و درنگ زیادی دارند و تا حد ممکن سعی دارند از پرداختن موضوعات هویت و تصمیم گیری اجتناب کنند؛ اگر این تعلل باعث محیطی و موقعیتی تقاضای باشد مدت طولانی واکنش های رفتاری در آنها می شود (قاسمپور، عظیمی، ثناگو و مبصری، ۱۳۹۶). لذا برخورداری از انواع سبک های هویت می تواند نتایج متفاوتی را در میزان برخورداری دانش آموزان از اشتیاق تحصیلی را فراهم سازد. بگونه ای که دانش آموزانی که دارای سبک هویت اطلاعاتی، سبک هویتی دوسوگرا، سبک هویتی هنجاری هستند به مراتب اشتیاق تحصیلی بالاتری را نسبت به دانش آموزانی که دارای سبک هویت سردرگم هستند تجربه می کنند.

از طرفی ادراک شایستگی نیاز به موثر بودن در تعامل ها با محیط که بیانگر میل به کار بردن استعدادها و مهارت ها و در انجام این کار، دنبال کردن چالش های بهینه و تسلط یافتن بر آنهاست، لذا از آنجایی که ادراک شایستگی به ویژگی های فردی اشاره دارد که منجر به عملکرد عالی فرد در حیطه های مختلف زندگی منجمله تحصیلی می شود یا به معنای توانایی برای انجام اثربخش یک فعالیت می باشد دانش آموزانی که از ادراک شایستگی برخوردار باشند زمانی که لذتی درونی از موفقیت به دست می آورند منجر به افزایش تلاش برای موفقیت آنها می شود و می توانند اشتیاق تحصیلی بالایی را تجربه کنند.

بررسی یافته اول: بین سبک های هویت با اشتیاق تحصیلی در دانش آموزان مقطع متوسطه اول شهرستان علی آبادکتول رابطه وجود دارد.

یافته های حاصل از این فرض تحقیق نشان داد بین سبک های هویت با اشتیاق تحصیلی در دانش آموزان مقطع متوسطه اول شهرستان علی آبادکتول رابطه معناداری وجود دارد و به طور مشخص بین سبک هویت اطلاعاتی (۰/۶۲)، سبک هویت هنجاری (۰/۶۰)، سبک هویت تعهد (۰/۵۸) با اشتیاق تحصیلی همبستگی مثبت و بین سبک هویت سردرگم (۰/۲۶-) با اشتیاق تحصیلی همبستگی منفی و معناداری وجود دارد. که نشان دهنده نقش منفی سبک هویت سردرگم و نقش مثبت سبک هویت اطلاعاتی، هنجاری و تعهد در اشتیاق تحصیلی دانش آموزان مقطع متوسطه اول شهرستان علی آبادکتول است. این یافته پژوهش همسویافته های بهادری خسروشاهی و حبیبی کلپیر (۱۳۹۸)، قاسم پور و همکاران (۱۳۹۶) و مقصودی و همکاران (۱۳۹۴) می باشد.

در تبیین این یافته پژوهش باید گفت دانش آموزان دارای با سبک هویت هنجاری، نسبت به موضوعات هویتی و تصمیم گیری ها به همنوایی با انتظارات و دستورهای افراد مهم و گروه های مرجع می پردازند. آنها به طور خودکار ارزش ها و عقاید را بدون ارزیابی آگاهانه می پذیرند و درونی می کنند. در این سبک فرد در برخورد با مسائل به شیوه واکنشی عمل می کند (اشراف، ۱۴۰۱). لذا زمانی که این دانش آموزان در ارتباط با همکلاسی های خود و در محیط مدرسه قرار می گیرند هماهنگ با انتظارات و تجویزهای گروه های مرجع که همکلاسی ها یا دوستان آنها هستند عمل می کنند و در صورتی که گروه های مرجع آنها افرادی هدفمند، کاوشگر، اهل مطالعه و در انجام به موقع تکالیف کوشا باشند، دانش آموزان نیز با الگو گیری از همکلاسی های خود می تواند اشتیاق تحصیلی بالایی را تجربه کنند. از طرفی افراد با سبک اطلاعاتی در برخورد با مسائل هویتی به شیوه کنشی عمل می کنند. کنکاش هایشان هدفمند است، ارزیابی و نقادی در تفکر دارند و اطلاعات مربوط به خویش بهره می گیرند. این سبک با ویژگی هایی همچون مسئله مداری، هوشیاری در تصمیم گیری، خود اکتشافی مستمر، استقلال در قضاوت، باز بودن در تجارب، پیچیدگی شناخت، خرد گرایی و درون نگری رابطه دارد (ذکائی، ۱۴۰۰). بنابراین دانش آموزانی که دارای این سبک هویت هستند نسبت به دیگر دانش آموزان آمادگی بیشتری برای حل مسائل و مشکلات شخصی خود دارند و در محیط آموزشی از راهبردهای مقابله ای متمرکز بر مسئله استفاده می کنند لذا این دانش آموزان می توانند اشتیاق تحصیلی را تجربه کنند.

سبک های هویت بر اساس میزان تعهد و کاوشگری افراد قابل تمایز هستند تعهد یک چارچوب ارجاعی از ارزش ها و باورهاست که ممکن است خودساخته یا تجویز شده از جانب دیگران باشد. سبک هویت تعهد درجاتی از سرمایه گذاری شخصی است که یک فرد نسبت به تحصیل یا اعتقادات خود ابراز می کند. لذا دانش آموزان دارای سبک هویت تعهد دارای یک چارچوب ارجاعی از ارزش ها و باورها هستند که ممکن است خود ساخته یا تجویز شده از جانب دیگران باشد. در واقع تعهدات برای افراد احساس هدفمندی و جهت گیری به همراه داشته و به مثابه یک چارچوب مرجع عمل می کنند که در محدوده ی آنها رفتار و بازخورد کنترل، ارزیابی و تنظیم می گردد. مطالعات نشان داده اند که سبک تعهد با تصمیم گیری سنجیده و حساب شده و مقابله مساله مدار رابطه ی مثبت و با اهمال کاری، دلیل تراشی، جهت گیری مبتنی بر دیگری تمایل به تجربه وحشت قبل از تصمیم گیری کلی رابطه ی منفی دارد بنابراین دانش آموزانی که دارای این سبک از هویت باشند می

توانند با قضاوت فردی مناسب احساس یکپارچگی درونی و ظرفیت خوب عمل کردن در محیط آموزشی، فرایند تدریس معلم اشتیاق تحصیلی بالایی را تجربه کنند، همچنین مطالعات نشان داده اند که تعهد هویت با سبک های پردازش هویت رابطه دارد. افراد با جهت گیری های پردازش اطلاعاتی و هنجاری در مقایسه با افراد سردرگم/ اجتنابی تعهدات و قراردادهای فردی قوی تری نشان می دهند و در محیط تحصیلی بسیار قوی عمل می کنند.

-بررسی یافته دوم: بین ادراک شایستگی با اشتیاق تحصیلی در دانش آموزان مقطع متوسطه اول شهرستان علی آبادکتول رابطه وجود دارد.

یافته های حاصل از این فرض تحقیق نشان داد بین ادراک شایستگی با اشتیاق تحصیلی در دانش آموزان مقطع متوسطه اول شهرستان علی آبادکتول رابطه معناداری وجود دارد. و به طور مشخص بین شایستگی تحصیلی (۰/۹۸)، شایستگی اجتماعی (۰/۸۶) و بین ادراک شایستگی (۰/۹۴) با اشتیاق شغلی همبستگی مثبت و معناداری وجود دارد. که نشان دهنده نقش مثبت ادراک شایستگی در اشتیاق تحصیلی در دانش آموزان مقطع متوسطه اول شهرستان علی آبادکتول است. این یافته پژوهش همسو با یافته های حیرانی و موسوی (۱۴۰۱)، موسوی (۱۳۹۹)، راثوفلدرو رینگسین (۲۰۱۶) و تیلور (۲۰۱۵) می باشد. در تبیین این یافته پژوهش باید گفت آموزش و پرورش زیربنای توسعه اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی هر جامعه است. بررسی عوامل مؤثر بر پیشرفت و ترقی جوامع و پیشرفته نشان می دهد که تمام این کشورها، آموزش و پرورش توانمند و کارآمدی داشته اند (حیرانی و موسوی، ۱۴۰۱). از عوامل مؤثر بر عملکرد تحصیلی سازه ی ادراک شایستگی است که طی دهه ی اخیر مورد توجه پژوهشگران، ایرانی نیز قرار گرفته است (موحدزاده و رحمتمند، ۱۳۹۷). بهبود شایستگی های فردی، زمینه خوب زیستن را امکان پذیر می سازد (پشکار، نیک منش و

کهرازی، ۱۴۰۰). ادراک شایستگی به عنوان محرکی چندبعدی است که افراد را در حوزه های فیزیکی، اجتماعی و شناختی هدایت می کند از طرفی نیز ادراک شایستگی لذت درونی است که از موفقیت به دست می آید و منجر به افزایش تلاش برای موفقیت می شود در حالیکه عدم ادراک شایستگی و نارضایتی منجر به اضطراب و کاهش تلاش برای موفقیت می گردد (ردفیلد، ۲۰۱۸).

ادراک شایستگی یکی از مؤلفه های خودپنداره یا مفهوم خود است که به فرایند آگاه شدن فرد از، ادراک شایستگی یکی از مؤلفه های خودپنداره یا مفهوم خود است. ویژگی های خویش، نوع روابط با دیگران، بازخورد نسبت به رویدادها، ظرفیت ها و توانایی های خود اشاره دارد و بر حوزه های مختلف شناختی، جسمانی و اجتماعی متمرکز است. ادراک شایستگی منعکس کننده ی ادراک دانش آموزان از توانایی ها و مهارت های تحصیلی، خود است لذا طبیعی است که تحقق این متغیر در دانش آموزان بتواند آنها را به فرایند تحصیل مشتاق تر نماید (میس، بلو منفلد و هوپل، ۲۰۱۷). چراکه ادراک شایستگی بر درگیری شناختی، رفتارهای پیشرفت، انتخاب تکلیف، پایداری در تکلیف و عملکرد تأثیر مثبت دارد. بر همین اساس است که در حوزه ی آموزش و پرورش، ادراک شایستگی دارای اهمیت ویژه ای است چرا می تواند به عنوان عامل حیاتی برای پیش بینی متغیرهای تحصیلی از جمله اشتیاق تحصیلی عمل نماید (راسر، میگلی و اوردان، ۲۰۱۶). در همین راستا نیز در ارتباط بانقش ادراک شایستگی با اشتیاق تحصیلی باید گفت ادراک از شایستگی می تواند به دانش آموزان در داشتن ارتباط موثر با همسالان و پذیرش از سوی آنها و سازمان دادن به توانایی های فردی و محیطی یاری رساند و رضایت از تحصیل و پیشرفت تحصیلی را نیز در محیط آموزشی محقق نماید (موحدزاده و رحمتمند، ۱۳۹۷). در پایان نیز باید گفت ادراک شایستگی به عنوان محرکی چندبعدی است که افراد را در حوزه های فیزیکی، اجتماعی و شناختی هدایت می کند از طرفی نیز ادراک شایستگی لذت درونی است که از موفقیت به دست می آید و منجر به افزایش تلاش برای موفقیت می شود (ردفیلد، ۲۰۱۸). لذا وقتی دانش آموزان دارای این لذت درونی در کسب موفقیت باشند می توانند حرکتی جهت دار و دارای مسیر مشخصی را مد نظر قرار دهند و این فرایند به طور مستمر دانش آموزان را به سوی موفقیت تحصیلی هدایت می کند. بگونه ای که ادراک از

شایستگی می تواند اشتیاق تحصیلی را در ابعاد شناختی (شامل انواع راهبردهای شناختی و فراشناختی مورد استفاده فراگیران برای یادگیری)، انگیزشی (شامل سه مؤلفه احساس، ارزش و عاطفه) و رفتاری (شامل رفتارها، تلاش‌ها، پایداری و درخواست کمک از دیگران توسط فراگیران در برخورد با تکالیف درسی) تحت تأثیر قرار دهد.

پیشنهاد‌های مبتنی بر یافته های پژوهش

یافته های حاصل از فرضیه اول پژوهش نشان داد:

- مدارس به امکانات لازم از قبیل، کتابخانه، سالن مطالعه، بخصوص وسایل سمعی و بصری، آزمایشگاه مجهز شوند بگونه ای که دانش آموزان و معلمان بتوانند از این امکانات در جهت کامل شدن فرایند آموزش استفاده کنند، بی شک این دانش آموزان یکی از موفق ترین دانش آموزان بوده و از اشتیاق بالایی برای ادامه تحصیل برخوردار خواهند بود.

- در جهت تحقق سبک هنجاری ترویج روابط دوستانه بین دانش آموزان و تشویق آنها به احترام متقابل به همدیگر از طرف مدیریت، معلمان و مشاورین مدارس می تواند اشتیاق تحصیلی در دانش آموزان را تقویت کند.

- از آنجایی که سبک هویت اطلاعاتی بیشترین سهم رادراشتیاق تحصیلی دانش آموزان داشت. برگزاری کارگاه های آموزشی مستمر در مدارس در جهت بهبود اشتیاق تحصیلی دانش آموزان پیشنهاد می شود.

- پیشنهاد می شود در دوران ضمن خدمت چگونگی ارتقاء سبک های هویت هنجاری و تعهدی و بخصوص اطلاعاتی در دانش آموزان در فرایند تدریس برای معلمان در جهت ایجاد اشتیاق تحصیلی آموزش داده شود.

- مشاورین مدارس با کمک و همراهی معلمان می توانند با شناسایی دانش آموزانی که دارای سبک هویتی سردرگم هستند مشاوره های گروهی و انفرادی تخصصی و در نظر گرفتن برنامه های مداخله ای مناسب زمینه تحقق اشتیاق تحصیلی را فراهم سازند.

یافته های حاصل از فرضیه دوم پژوهش نشان داد:

- برگزاری نمایشگاه و جشن های علمی از تکالیف خلاقانه دانش آموزانی که ادارک از شایستگی بالایی دارند می تواند در ارتقاء اشتیاق تحصیلی دانش آموزان بسیار اثر بخش باشد.

- قدردانی از دانش آموزان برتر و ممتاز هر کلاس که دارای شایستگی تحصیلی هستند از طریق معرفی در مراسم گوناگون در جهت تحقق اشتیاق تحصیلی آنها می تواند راهگشا باشد.

- از آنجایی که ادراک از شایستگی آموختنی است پیشنهاد می شود کارگاه آموزشی در این زمینه برای بهبود اشتیاق تحصیلی دانش آموزان در نظر گرفته شود.

- به منظور افزایش ادراک از شایستگی و ارتقاء آن در دانش آموزان، معلمان به دانش آموزان مسئولیت های مختلف بدهند و از آنها بخواهند تا به دوستان خود آموزش دهند از این مسیر اشتیاق تحصیلی آنها نیز ارقاء خواهد یافت.

- معلمان پس از آزمون های کتبی و شفاهی، نتایج کار دانش آموزان را به آنها اعلام کنند و با جوایز نفیس و غیر نفیس دانش آموزان را تشویق کنند.

- معلمان با ایجاد جلسات بحث و گفتگو، به دانش آموزان فرصت تفکر و سپس اظهار نظر در جمع را بدهند تا آنها نسبت به شایستگی های خود درک واقع بینانه تری بیابند و نسبت به محیط تحصیلی خود مشتاق تر شوند.

- معلمان در روش های تدریس خود، گاهی از دانش آموزان بخواهند که کنفرانس بدهند و با بیان هرچند ساده خود مسائل درسی را برای همکلاسی های خود بیان کنند این کار هم موجب احساس شایستگی در دانش آموزان می شود و هم اشتیاق آنها به تحصیل را افزایش می دهد.

محدودیت‌های تحقیق

الف) محدودیت‌هایی در کنترل محقق

- عدم کنترل متغیرهای مداخله‌گر
- نمونه مورد بررسی تنها شامل دانش‌آموزان مقطع متوسطه اول شهرستان علی‌آباد کتول بوده است. لذا در تعمیم نتایج باید جانب احتیاط را رعایت نمود.

ب) محدودیت‌های خارج از کنترل محقق

- دشواری مرتبط با سنجش دقیق پرسشنامه سبک‌های هویت

پیشنهاد برای پژوهشگران آینده

- از آنجایی که این پژوهش در در دانش‌آموزان مقطع متوسطه اول شهرستان علی‌آباد کتول صورت گرفته پیشنهاد می‌شود: مشابه این پژوهش در مقاطع تحصیلی و مکان‌های دیگر صورت بگیرد و سپس نتایج با یکدیگر مقایسه شود.
- بررسی نقش هوش اجتماعی و انگیزش تحصیلی در سرزندگی و اشتیاق تحصیلی در دانش‌آموزان.
- بررسی نقش خوش بینی تحصیلی معلم در سرزندگی و اشتیاق تحصیلی در دانش‌آموزان
- اثربخشی واقعیت‌افزوده در سرزندگی و اشتیاق تحصیلی در دانش‌آموزان
- رابطه کیفیت برنامه ریزی درسی در میزان برخورداری دانش‌آموزان از سرزندگی و اشتیاق تحصیلی

منابع

- ابراهیمی بخت، حبیب اله؛ یاراحمدی، یحیی؛ اسدزاده؛ حسن و احمدیان، حمزه. (۱۳۹۷). اثربخشی برنامه آموزشی سرزندگی تحصیلی بر عملکرد تحصیلی، اشتیاق تحصیلی و سرزندگی تحصیلی دانش‌آموزان. ۶(۲): ۱۸۲-۱۶۳.
- اسلامی، محمدعلی؛ درتاج، فریبرز؛ سعدپیور، اسماعیل و دلاور، علی. (۱۳۹۶). مدلیابی اشتیاق تحصیلی بر مبنای منابع شخصی و منابع اجتماعی در دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد دانشگاه امیرکبیر تهران. فصلنامه فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی. ۷(۲۸): ۱۶۸-۱۳۳.
- اشراف، احمد. (۱۴۰۱). هویت ایرانی. نشرنی.
- برزعلی، پوریا. (۱۳۹۹). تعریف ۳۱ شایستگی عمومی برای مشاغل. انتشارات اشکاف.
- بشکار، مسلم؛ نیک‌منش، زهرا و کهرآزنی، فرهاد. (۱۴۰۰). اثربخشی آموزش مثبت‌نگری بر ادراک شایستگی و کیفیت زندگی دانش‌آموزان. مجله علمی پژوهان. ۱۹ (۴): ۶۷-۵۹.
- بهادری خسروشاهی، جعفر و حبیبی کلیر، رامین. (۱۳۹۸). رابطه سبک‌های هویت و انگیزش پیشرفت تحصیلی با مشغولیت تحصیلی در دانشجویان. نشریه مدیریت انگیزشی. ۱(۱۰): ۷۱-۸۱.
- حیرانی، طیبیه و موسوی، فرانک. (۱۴۰۱). ادراک از محیط کلاس درس و رابطه آن با اشتیاق تحصیلی تمامی دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم شهر کرمانشاه. فصلنامه نوآوری‌های مدیریت آموزشی. ۱۷(۳): ۸۰-۶۵.
- دردیانی، مرضیه. (۱۴۰۱). پیش بینی شکل‌گیری هویت دینی و اشتیاق تحصیلی بر اساس کارکردهای تحولی خانواده در دانش‌آموزان دخترپایه ششم ابتدایی شهرستان بندرترکمن. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد واحد بندرگز.
- ذکائی، محمد سعید. (۱۴۰۰). جامعه‌شناسی جوانان ایران (جوانان و فراغت مجازی). تهران: انتشارات آگاه.
- رشیدی لمراسکی، سمیه. (۱۴۰۰). اثربخشی آموزش‌های روانی-تربیتی با رویکرد معنوی بر هویت ملی و خویش‌داری در دانش‌آموزان دخترپایه هشتم شهر گلوگاه. پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی واحد بندرگز.

رنج دوست و فهرومانی. (۱۳۹۵). رابطه بین سبک پردازش هویت و پیشرفت تحصیلی با نقش واسطه ای سلامت عمومی در بین دانش آموزان دختر و پسر دوره دوره پیش دانشگاهی. پژوهش در برنامه درسی. ۱۳(۲): ۱۱۲-۱۰۲.

رهدار، مینا. (۱۴۰۱). اثربخشی آموزش مفاهیم معنوی با محوریت مذهب بر میزان از خود بیگانگی تحصیلی و بهبود مولفه های هویت تحصیلی در دانش آموزان دختر پایه هفتم شهرستان بندر ترکمن. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد بندرگز.

قارم، فاطمه. (۱۴۰۰). رابطه طرحواره ناسازگار و وابستگی به شبکه های مجازی با بحران هویت در نوجوانان. پایان نامه کارشناسی ارشد. رشته روانشناسی تربیتی. دانشگاه آزاد اسلامی واحد الکترونیکی.

قاسمپور، فاطمه؛ عظیمی، مریم؛ ثناگو، اکرم و مبصری و علی اکبر. (۱۳۹۶). بررسی رابطه بین سبک های هویت و انگیزه پیشرفت در دانش آموزان دوره متوسطه شهرستان ساری. مجله علمی پژوهان. ۱۶ (۲): ۴۶-۵۲.

گیدنز، آنتونی. (۱۳۹۷). پیامدهای مدرنیت. ترجمه محسن ثلاثی. تهران: نشر مرکز.

مقصودی، شاهرخ؛ رحیمی محسنی، مائده؛ امامی سیگارودی، عبدالحسین و کاظم نژادلیلی، احسان. (۱۳۹۴). ارتباط سبک هویت و وضعیت تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گیلان. نشریه پرستاری و مامائی جامع نگر. ۲۵(۷۶): ۳۲-۲۴.

موحدزاده، بهرام و رحمتنمد، مرجان. (۱۳۹۷). بررسی رابطه بین ادراک شایستگی و پیشرفت تحصیلی با در نظر گرفتن نقش تعدیل کنندگی خودکارآمدی ادراک شده در دانش آموزان دختر مقطع متوسطه ناحیه ۲ شیراز. پیشرفت های نوین در علوم رفتاری. ۳ (۲۳): ۲۱-۱

- Appleton, L. (2020). Academic libraries and student engagement: A literature review. *New Review of Academic Librarianship*, 26(2-4), 189-213.
- Cho, E., Leen, D., Lee, JH, Bae, BH, and Jeong, SM. (2014). Meaning in life and school adjustment: Testing the mediating effects of problem-focused coping and self-acceptance. *Procedia Soc Behav Sci*, 114(1), 777-781.
- Jennifer A. & Fredricks. (2015). Academic engagement. *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*, 74(1), 31-36
- Khan, S, Arshad, M.A., & Khan, K. (2018). self-development through soul management: context of islamic spiritual intelligence. *Research Journal of Commerce Education and Management Sciences*, 1(1), 1-12
- Meece, J. L., Blumenfeld, P. C., & Hoyle, R. H. (2016). Student's goal orientations and cognitive engagement in classroom activities. *Journal of Educational Psychology*, 80,
- Redfield, J. L. (2018). The influence of an educational coaching model on children's perceived competence and self esteem. Doctoral dissertation, Capella University.
- Roser, R. W., Midgley, C., & Urdu, T.C. (2017). Perceptions the school psychological environment and early adolescent's psychological and behavioral functioning in school: The mediating role of goals and belonging. *Journal of educational psychology*, 88, 408-
- Strayhorn, T. (2016) Transition to higher education – in search of belonging. in: How higher education feels. *Imagination and praxis (Criticality and creativity in education and educational research)*. SensePublishers, Rotterdam.
- Taylor, J. L. (2015). Person-environment interaction: Effects of student-faculty congruence on academic satisfaction and achievement of student. A dissertation submitted for doctor of education, Washington State University.
- You, S., Dang, M., & Lim, S. A. (2016). Effects of student perceptions of teachers' motivational behavior on reading, English, and mathematics achievement: The mediating role of domain specific self-efficacy and intrinsic motivation. *Child & Youth Care Forum*, 45(2), 221-240.